SPECIAL EDITION 05

KON PREDSTAVINEL E ROMEN THAJ KON DEL E LOVE PALE PROJEKTURA?

Jekh jasno vodičo pale romane udruženja, političke stranke, fondura thaj e prava e građanengere ande Srbija.

AUTORO THAJ ISTRAŽIVAČO: **Antonije Alijević**

IZDAVAČO: ROMA VOICE · European Roma Media Network

Pripremime: 11. novembra 2026.

Romani · Gurbeti · 14 poglavlja

SADRŽAJ · POGLAVLJA THAJ IZVORURA

01. Soske pripreminas akava pregledo?

02. So si političko stranka, a so si udruženje?

03. Kobor romane političke stranke isi amen?

04. Sar finansirinen pe e stranke?

05. Kobor love dobil svako stranka?

06. Kobor romane društva thaj udruženja isi?

07. Save udruženja isi?

08. Sar finansirinen pe e udruženja?

09. Kon del e love pale projektura namenime e Romenge?

10. Sar te razuminas e bare iznosura?

11. So kerel o Nacionalno saveto?

12. Sar o građanino šaj te arakhel podrška?

13. Sar pratinas e rezultatura thaj i odgovornost?

14. Soske ROMA VOICE kerel akava pregledo?

Izvorura thaj dokumentacija

01. Soske pripreminas akava pregledo?

Phuterda pučimata: O avdisutno ukupno brojo e romane udruženjengo thaj e pojedinačna finansijske podatkura pale sa e navedime stranke još nane potvrđime. Akava teksto nane o celo registro sa e organizacijengo thaj e uplatengo.

But amare manuša šunen pale romane udruženja, političke stranke, o Nacionalno saveto thaj projektura, ali na džanen jasno kon so kerel. Kana trubul len podrška, često na džanen kaske te obratinen pe.

Akava pregledo objasnil lengere uloge, katar aven e love thaj sar e građanura šaj korkore te proverinen e informacije.

02. So si političko stranka, a so si udruženje?

I političko stranka si organizacija upisime ando Registro e političke strankengo. Pe izborura šaj te učestvujinen e stranke, koalicije thaj grupe e građanengere. Odoleske jekh izborno lista šaj te predstavinel majbut organizacije. O anav jekhe pokretosko savo šunas ande javnost na mora te ovel o anav jekhe registrovime strankako. [1] [2]

O udruženje e građanengo isi les pengere ciljura thaj o statuto. Šaj te kerel buti pale obrazovanje, kultura, prava, podrška e džuvljenge thaj e ternenge vaj aver pučimata. Lesko pravno statuso proveril pe ando odgovarajuće registro e APR-ako. O alav „društvo“ ando anav korkoro na sikavel savi pravno forma isi e organizacijako. [3]

03. Kobor romane političke stranke isi amen?

Ando izvodo e Ministarstvosko pale državno uprava thaj lokalno samouprava, ažuririme 11. novembra 2026, arakhle si **efta upisura označime sar stranke e romane nacionalno manjinake, bi navedime odluka pale brisanje**. [4]

Stranka	Zastupniko ando registro	Sedište
Romska demokratska stranka	Dušan Bokan	Novi Sad
Demokratski blok	Ninoslav Jovanović	Beograd
Romska partija	Srđan Šajn	Kovačica
Ujedinjena partija Roma - Jekutni Partija Romani	Adem Salihi	Bujanovac
Romska stranka Jedinstvo	Bajram Saiti	Niš
Unija Roma Srbije	Miloš Mihajlović	Bogatić
Demokratska Unija Roma	Salih Saitović	Subotica

E anava ačhen sar ando registro. I registracija na sikavel kobor članura isi e strankako, kobor aktivno si vaj kobor biračura podržinen la. O zastupniko si odova svojstvo savo pisil ando registro; na značil automatski kaj si o predsedniko. [4]

I strana e RIK-aki navedil ohto anava, maškar lende vi „Jedinstvena stranka pravde“. Soske e spiskura razlikujinen pe, akava pregledo koristil o majnevo izvodo e Ministarstvosko. Bi avere dokumentengo na utvrdinas soske isi odola razlika. [5]

04. Sar finansirinen pe e stranke?

Isi javna thaj privatna izvorura. E javna love pale redovno buti phandle si e osvojime mandatencar. Pale izborno kampanja isi posebna pravila.

E privatna izvorura si članarine, dozvolime prilogura, nasledstva, legatura thaj prihodura katar i imovina. Pale kreditura thaj zajmura isi posebna ograničenja. Samo i registracija na značil automatski redovno uplata andar o budžeto. Ko koalicije važno si vi sar dogovorisarde te podelinen e love. [6] [7]

E zabrane pale finansiranje obuhvatinen, maškar avera, e strane države, e strane fizička thaj pravna lica, e anonimna darodavcura, e udruženja thaj e fondacije. Pale međunarodna politička udruženja isi ograničime izuzetko pale podrška savi nane ande love. [6]

Odova kaj jekh strano fondo del podrška jekhe romane udruženjoske nane dokaz kaj finansiril jekh romani političko stranka.

05. Kobor love dobil svako stranka?

Odova utvrdil pe andar e godišnja finansijske izveštajura, e izveštajura pale kampanje thaj e podatkura pale isplate.

Ande akava istraživanje **nane potvrđime e pojedinačna prihodura thaj rashodura sa e efta strankengere**. Neproverime podatko na značil nula dinara, niti dokaz kaj isi nepravilnost.

Kana proverisardam, i Agencija pale sprečavanje e korupcijako sikavelas obaveštenje pale tehničke radura pe nevi pretraga e registrengo. [8]

06. Kobor romane društva thaj udruženja isi?

O avdisutno ukupno brojo pale sa i Srbija još nane pouzdano potvrđime ande akava istraživanje. Isi amen duj odvojime podatkura:

Podatko	So predstavinel
30 organizacije thaj inicijative	Brojo savo i Romska ženska mreža navedil pale pengoro članstvo

Podatko	So predstavinel
37 organizacije e civilno društvoske	Brojo navedime kana formirisajli i Platforma pale socijalno uključivanje e Romengo thaj e Romnjengo ande 2022

O prvo podatko objavil i Romska ženska mreža korkori. O dujto si katar o Ministarstvo, ande arhiva e vestengi andar 2022. [9] [10]

Akala brojura na sabirinas. E članstva šaj te preklopinen pe. Jekh inicijativa na mora te ovel posebno registrovime udruženje, a o sastavo e mrežengo menjil pe kroz o vreme.

Pale o celo spisko trubul te proverinas svako organizacija ando APR thaj jasno te phenes so brojinas: registrovime udruženja, organizacije save sas len majneve aktivnosti vaj sa e organizacije save keren buti e Romencar?

07. Save udruženja isi?

Maškar e organizacije sikade pe sajto e Romske ženske mrežako isi BIBIJA, Ženski prostor, „Daje“, Romkinje sa sela, „Amarilis“, Uspešne žene Kostolca, „Čiriklji“, „Amaro drom“ andar Smederevska Palanka thaj aver članice.

Akala si primerura, nane o celo spisko e udruženjengo ande Srbija. Pale o pravno statuso svake organizacijako trubul posebno proveripe ando registro. [11]

08. Sar finansirinen pe e udruženja?

O zakono predvidil članarine, dobrovoljna prilogura, donacije, poklonura, subvencije thaj aver dozvolime izvorura. I podrška šaj te avel kroz domaća thaj međunarodna programura, pala e uslovura odole finansiranjeske. [12]

Trubul te razlikujinas **o odobrime projektno budžeto katar sa e godišnja prihodura e organizacijake**. Jekh projekto šaj te trajil nekoliko berša vaj te obuhvatil majbut partnerura.

09. Kon del e love pale projektura namenime e Romenge?

Finansijero / programo	Primero sar sprovodil pe
Evropsko unija	Obrazovno programo RARE II preko o REF
Evropsko unija	Preduzetništvo thaj zapošljavanje preko o REDI
Nemačko ministarstvo BMZ	Socijalno uključivanje preko o GIZ
HEKS/EPER, Švajcarska	EHO projekto pale e Roma thaj aver osetljiva manuša
UN Trust Fund	BIBIJA projekto pale zaštita e romane čhajengi thaj e romnjengi
Rekonstrukcija Ženski fond	Objavime dodele e romane džuvljengere thaj e ternengere organizacijenge

Akala primerura potvrđinen konkretna veze maškar e finansijerura thaj e programura. Na značinen kaj jekh finansijero plaćal sa o buti e navedime organizacijako. [13] [14] [15] [16] [17] [18]

Dikhen o periodo: REDI faza II opišime si pale 2024-2027, a o navedime GIZ programo thaj o EHO projekto pale 2023-2026. O periodo e BIBIJA projektosko savo akate navodinas završisajlo 30. septembra 2026. E objavime dodele e Rekonstrukcija Ženski fondoske si pale februar 2025. Akala primerura nane spisko e avdisutne phuterda konkursengo.

Isi podrška vi kroz e domaća javna konkursura. Jekh primero si o konkurso e Ministarstvosko pale sprečavanje e diskriminacijako thaj e nasiljako prema e Roma. Lesko roko završisajlo **19. maja 2026.** [19]

10. Sar te razuminas e bare iznosura?

Uvek trubul te proverinas i država, o periodo, i namena thaj kaske namenime si e love.

O OSF ande 2023 objavisarda obaveza te del **100 milionura evra dži ko 2030.** pale nevi fondacija savi vode e Roma. Akava si evropsko obaveza pale majbut berša, nane iznoso dodelime e Srbijake. [20]

O UN izveštajo andar 2023 opišil o EU programo pale socijalno stanovanje thaj aktivno inkluzija ande Srbija, savo sprovodil o UNOPS, e vrednošćasa katar **27 milionura evra**. O programo obuhvatil e Romen thaj aver ugrožime grupe. Odoleske na računinas sa odola love sar sredstva samo pale e Roma. [21]

E ista love šaj te spominjinen pe ko finansijero, ko glavno partnero thaj ko lokalno udruženje. Te sabirinas gasave objave, šaj te brojinas e ista love majbut droma.

11. So kerel o Nacionalno saveto?

O Nacionalno saveto e romane nacionalno manjinako isi les posebno zakonsko položaj thaj ovlašćenja ande obrazovanje, kultura, obaveštavanje thaj službeno upotreba e čhibaki thaj e pismaki.

E love pale o buti e nacionalne savetengo šaj te aven andar o republičko, pokrajinsko thaj lokalna budžetura, andar donacije thaj aver prihodura. Lesko finansijsko plano dikhas odvojime katar e love e strankengere thaj e udruženjengere. [22]

12. Sar o građanino šaj te arakhel podrška?

Proverinen kaske namenime si o programo, save thana obuhvatil, so del, save dokumentura trubun thaj da li i prijava još trajil.

Šaj te bičhalen jekh pučipe:

„Dživav ande _____ thaj trubul mange podrška pale _____. Isi tumen programo savo obuhvatil muro than thaj muri situacija? Save si e uslovura thaj o roko?“

13. Sar pratinas e rezultatura thaj i odgovornost?

Pale svako projekto šukar si te arakhas:

• o finansijero thaj i organizacija savi sprovodil les;

• o odobrime iznoso thaj o periodo;

• sar birinen pe e korisnikura;

• save aktivnosti kerde si thaj save rezultatura ostvarime si;

• o finansijsko izveštajo thaj o izveštajo pale o buti, kana dostupna si.

I najava, o odobrenje, i uplata thaj i potrošnja si različita faze. Samo i objava pale dodela na potvrđil svako kasnije isplata vaj rezultato.

Pale dokumentura save isi ko organura e vlastake šaj te bičhalel pe zahtevo pale pristupo e informacijenge katar javno značaj, e zakonske ograničenjencar. Akava pravilo na pripisinas automatski svakom privatno udruženjoske. [23]

14. Soske ROMA VOICE kerel akava pregledo?

Te amare manuša majlokheste te razuminen kon so kerel, kaj isi podrška thaj sar šaj te pučen konkretna pučimata.

Akava teksto nane o celo registro sa e organizacijengo thaj e uplatengo. O ukupno brojo e romane udruženjengo thaj e pojedinačna finansijske podatkura sa e strankengere ačhen

pale dodatno proveripe. Dži kaj nane dokumento, na sikavas pretpostavka sar činjenica.

ROMA VOICE - te razuminas, te pučas thaj te učestvujinas.

Izvorura thaj dokumentacija

E brojura ando teksto phuteren e izvorura save koristisardam. O stanje e registrengo thaj e programengo šaj te menjil pe. E anava e izvorurenge ačhen ande originalno čhib te majlokheste te arakhen pe.

[1] Ministarstvo - registar političkih stranaka

[2] Agencija - politički subjekti i propisi

[3] APR - pretraga udruženja

[4] Zvanični izvod iz registra političkih stranaka

[5] RIK - spisak političkih stranaka

[6] Zakon o finansiranju političkih aktivnosti - prečišćen tekst 2026

[7] Izmene Zakona o finansiranju političkih aktivnosti iz 2026.

[8] Agencija - pretraga registra

[9] Romska ženska mreža - o nama

[10] Ministarstvo - arhiva vesti iz 2022.

[11] Romska ženska mreža - članice

[12] Zakon o udruženjima, član 36

[13] REF - izbor partnera za obrazovni program

[14] REDI - regionalni program faze II

[15] Nemačka saradnja - socijalno uključivanje

[16] EHO - socijalna inkluzija 2023-2026

[17] BIBIJA - projekat podržan od UN Trust Fund-a

[18] Rekonstrukcija Ženski fond - dodele, februar 2025.

[19] Ministarstvo - konkurs protiv diskriminacije i nasilja prema Romima

[20] OSF - najavljena podrška novoj fondaciji

[21] UN - program socijalnog stanovanja u Srbiji

[22] Ministarstvo - uloga i finansiranje nacionalnih saveta

[23] Poverenik - pristup informacijama od javnog značaja